

Ecologische effectenscan van een 10-tal projectlocaties voor Hoogheemraadschap Delfland

John Mulder

Colofon

Mulder,J.(2017): Ecologische effectenscan van een 10-tal projectlocaties voor Hoogheemraadschap Delfland. Ecologisch Adviesbureau Mulder, Beemte Broekland.

Opdrachtgever: Iv-Infra b.v.

Status rapport: conceptversie november

Datum rapport: 29 november 2017.

Aantal pagina's: 25.

Ecologisch Adviesbureau Mulder
Holhorstweg 4
7341 AC Beemte Broekland
telefoon: 055-3010085 / 06-30470511
e-mail: contact@ecologischadviesbureau.nl
internet: www.ecologischadviesbureau.nl

© 2017 Ecologisch Adviesbureau Mulder.

Ecologisch Adviesbureau Mulder is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Ecologisch Adviesbureau Mulder; opdrachtgever vrijwaart Ecologisch Adviesbureau Mulder voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	4
1.1 Korte kenschets project	4
1.2 Aanleiding rapportage	7
1.3 Doel rapportage	8
2 Wet Natuurbescherming.....	9
2.1 Wet Natuurbescherming.....	9
3 Bevindingen van het onderzoek	10
3.1 Soortbescherming.....	10
3.1.1 Bestaande kennis en bronnenonderzoek.....	10
3.1.2 Veldbezoek.....	10
3.1.3 Aanwezigheid van soorten.....	19
4 Toetsing aan de wet.....	21
4.1 Voorgenomen ingreep.....	21
4.2 Te verwachten effecten en overtredingen van verbodsartikelen.....	21
5 Maatregelen.....	23
5.1 Inleiding.....	23
5.2 Maatregelen.....	23
5.3 Ontheffing en aanvullend onderzoek.....	24
6 Conclusies.....	25
7 Bronnen.....	25
Bijlage 1 Projectlocaties zuidelijke deel (Maasland/Maassluis).....	26
Bijlage 2 Projectlocaties noordelijk deel.....	27

1 Inleiding

1.1 Korte kenschets project

Een aantal regionale waterkeringen is door Hoogheemraadschap Delfland getoetst aan de door de Provincie Zuid-Holland vastgestelde veiligheidsnorm. De toetsing is uitgevoerd volgens de Leidraad Toetsen op Veiligheid Regionale Keringen (LTVRW).

Een deel van de kades voldoet niet aan de door de provincie vastgestelde veiligheidsnorm. Het Hoogheemraadschap Delfland is dan ook gestart met een kadeverbeteringsproject. Dit heeft geleid tot prioritering van de volgende tien projectlocaties bestaande uit Cluster Midden Delfland BGO 2020 (afbeelding 1a en b) en Cluster Maassluis (afbeelding 2a en b) zoals in onderstaande overzichtskaarten is weergegeven. Het betreft de locaties: 103_2, 118_1, B107_2, 107_1, 111_1a, B113_1, 119_01, B109_1b, B219_1b en 412_1.

Afbeelding 1a. Cluster Midden Delfland.

Afbeelding 1a. Cluster Midden Delfland.

Afbeelding 2a. Cluster Maassluis.

Afbeelding 2a. Cluster Maassluis.

1.2 Aanleiding rapportage

De voorgenomen werkzaamheden hebben mogelijk negatieve effecten op (de leefgebieden van) aanwezige beschermde planten en dieren tot gevolg. Een aantal dier- en plantensoorten is beschermd via de Wet Natuurbescherming. Deze vereist dat de negatieve effecten op beschermde soorten flora en fauna als gevolg van de ingreep dienen te worden beoordeeld.

Indien blijkt dat er zich negatieve effecten dreigen voor te doen op beschermde soorten, dienen maatregelen te worden genomen om het behoud van de beschermde soort(en) te garanderen en om zorgvuldig te handelen ten aanzien van de soort(en). Indien deze maatregelen het behoud van de vaste rust- en verblijfplaats garanderen, is het niet noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Er geldt echter een ontheffingsplicht als de functionaliteit van voortplantingsplaatsen of vaste rust- en verblijfplaatsen van een soort niet kan worden gegarandeerd door het nemen van mitigerende maatregelen. Voor gebiedsbescherming wordt op voorhand geen effect verwacht (planlocaties buiten beschermde gebieden en ook geen extern effect te verwachten).

1.3 Doel rapportage

Het is van belang dat bij projecten op gepaste wijze rekening wordt gehouden met beschermde soorten. Hiermee handelt men zorgvuldig ten aanzien van deze soorten en wordt voorkomen dat wettelijke regels overtreden worden en dat het project in de uitvoeringsfase kan worden stilgelegd.

Het doel van deze rapportage is om vroegtijdig te analyseren of er een ontheffing noodzakelijk is voor het overtreden van verbodsbepalingen van de wet als gevolg van de geplande ingrepen.

Een aantal relevante vragen dient te worden beantwoord:

- Komen er in (of nabij) het plangebied door de wet beschermde soorten voor?
- Is er van alle relevante soortgroepen voldoende informatie voorhanden om de situatie te kunnen beoordelen, of moet er nog aanvullend veldonderzoek verricht worden?
- Worden de aanwezige beschermde soorten als gevolg van de werkzaamheden tijdens de inrichtingsfase en/of als gevolg van de uiteindelijke inrichting negatief beïnvloed?
- Welke maatregelen kunnen genomen worden om de te verwachten negatieve effecten van de werkzaamheden tijdens de inrichtingsfase en/of de uiteindelijke inrichting op te heffen en/of te minimaliseren?
- Is het op basis van de bevindingen in deze rapportage nodig om een ontheffingsaanvraag in te dienen voor het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet dan wel eerst soort- of soortgroepspecifiek veldonderzoek uit te voeren alvorens de situatie goed te kunnen beoordelen?

2 Wet Natuurbescherming

2.1 Wet Natuurbescherming

De nieuwe Wet Natuurbescherming is van kracht vanaf 1 januari 2017. De wet beslaat gebiedsbescherming (Hoofdstuk 2, vergelijkbaar met de oude Natuurbeschermingswet), soortbescherming (Hoofdstuk 3, vergelijkbaar met de oude Flora- en faunawet) en bescherming van houtopstanden (Hoofdstuk 4, vergelijkbaar met de oude Boswet).

Deze quickscan beperkt zich tot de soortbescherming.

Hoofdstuk 3 uit de wet kent drie beschermingsregimes: voor soorten van de Vogelrichtlijn, soorten van de Habitatrichtlijn en 'andere soorten'.

Artikel 3.1. verbiedt het

- opzettelijk doden of vangen van vogels
- opzettelijk vernielen of beschadigen van vogelnesten, vogelrustplaatsen en vogeleieren of vogelnesten weg te nemen
- rapen van eieren van vogels en deze onder zich hebben
- opzettelijk storen van vogels

Het verbod om vogels opzettelijk te storen geldt niet wanneer dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende soort.

Artikel 3.5. verbiedt het

- opzettelijk doden of vangen van dieren
- opzettelijk verstoren van dieren
- opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren
- beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren
- opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, onwortelen of vernielen van planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied

Artikel 3.10. verbiedt het

- opzettelijk doden of vangen van dieren
- beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren
- opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, onwortelen of vernielen van planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied

3 Bevindingen van het onderzoek

3.1 Soortbescherming

Hier wordt in het kader van de Wet Natuurbescherming ingegaan op de aangewende bronnen en methode en de aanwezigheid van beschermde soorten in en in de directe nabijheid van het plangebied. De functie die het plangebied voor de aanwezige beschermde soorten kan vervullen wordt besproken.

3.1.1 Bestaande kennis en bronnenonderzoek

Door expert judgement is bekend dat beschermde soorten hier dienen te worden gezocht onder de soortgroepen zoogdieren, vogels, vissen, amfibieën en ongewervelden.

De Werkatlas Zoogdieren (Mostert & Willemsen, 2008) geeft een aantal algemeen voorkomende zoogdieren als veldmuis, woelrat, bosmuis, bruine rat, huisspitsmuis, wezel en mol aan voor het gebied die, gezien de aanwezige habitat, ook te verwachten zijn. In Zuid-Holland kan in structuurrijke watergangen de strikt beschermde waterspitsmuis voorkomen. In de omgeving van het plangebied zijn echter geen waarnemingen bekend (digitale Zoogdieratlas Zuid-Holland.nl). De noordse woelmuis komt vlak bij sommige zuidelijke projectlocaties voor (Vlaardingse Vlietlanden). Enkele vleermuissoorten kunnen verwacht worden. Met name boomverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageerplaatsen zijn functies waarvoor lokale structuren belangrijk kunnen zijn.

Algemeen voorkomende amfibiesoorten als gewone pad, bruine kikker, groene kikkercomplex en kleine watersalamander kunnen worden verwacht (Creemers & Van Delft, 2009). Waarnemingen van rugstreeppad zijn bekend van de kuststrook met name in de duinen en in het oosten van de provincie. Van de omgeving van het plangebied zijn geen recente waarnemingen bekend (Creemers & Van Delft, 2009).

Het voorkomen van kleine modderkruiper en bittervoorn is bekend van vrijwel de gehele provincie inclusief het Westland (vissenatlas.nl).

Op enkele plaatsen in het Westland komt de steenuil voor.

In het Westland komt plaatselijk platte schijfhoren voor. Het voorkomen van overige ongewervelden kan op grond van verspreidingsgegevens worden uitgesloten.

3.1.2 Veldbezoek

Het veldbezoek heeft plaatsgevonden op 2 oktober 2017. De projectlocaties inclusief omgeving (tot op 250 m rondom) zijn, voor zover relevant, bekeken en beoordeeld. Hieronder worden de ter plaatse aangetroffen situaties gekarakteriseerd.

103_2

Bij de kerk bestaat de kade voor 100% uit verharding (bakstenen), verderop liggen tuinen met beschoeiing aan de waterkant. In het water een geringe hoeveelheid helofytische begroeiing (grote egelskop, moerasandoorn, gele waterkers, bitterzoet, zwart tandzaad). Het gebied is geschikt voor gewone pad (land- en voortplantingsbiotoop). Het water lijkt geschikt voor bittervoorn en kleine modderkruiper. In de struiken op de kade kunnen algemene broedvogels als merel verwacht worden.

118_1

Er ligt een zeer brede watergang. Er is een klein beetje helofytische begroeiing aanwezig (grote lisdodde, zwart tandzaad). Op de grazige kade staan relatief jonge knotwillgen om ca. 30 m.

Een strook van 0,5-1m achter de beschoeiing is ruig kruidig (voedselrijk: grote brandnetel; gemaaid). De meest westelijke delen hebben ingerichte tuinen tot aan de oever. Her en der liggen steigertjes met bootjes.

B107_2

Het deel voorbij de brug is een oprijlaan met laanstructuur. Op de kade een bakstenen pad met aan de zijden drie rijen kinderhoofdjes. Aan beide zijden populieren op rij, waarin holtes (spechtenholen, kauwen in spleet). Dergelijke holtes kunnen in gebruik zijn door vleermuizen. Een grillige tweede bomenrij (vnl. elzen) en aan de oever treurwilgen en zwarte elzen met sterk over de oever overhangende boomtakken. De oever is waarschijnlijk grotendeels onbeschoeid en wordt door boomwortels vastgehouden. Tegen de oever groeit wat riet, grote egelskop en gele lis.

Verharde kruin van kade.

Holte in populier met kauwen.

107_1

Op de kruin van de kade ligt een smal halfverhard wandelpaadje. Het is een grazige dijk met aan de polderzijde een laaggelegen teensloot (onbeschoeid, 3m breed). Aan de waterzijde van de kade staan populieren op rij met mogelijk voor vleermuizen geschikte holtes (zelfde leeftijdscategorie als bij B107_2). Er ligt een rijkelijk begroeide maar smalle natuurlijke oever met riet (veel), gele lis, grote lisdodde, grote egelskop, grote zeggen, harig wilgenroosje, moerasandoorn en zwart tandzaad. Er is echter geen rietland (overgang land naar in water groeiend riet is scherp). Geschikt als broedlocatie voor kleine karekiet.

Teensloot onder aan kade.

Rietkraag langs oever.

111_1a

Het noordelijk deel kent een asfaltverharding. De kade gaat verder als 1,2 m breed halfverhard fietspad. De kade is er smal en bestaat uit een steile oever met betonelement beschoeiing, een halve meter brede steile grazige berm (ook grote brandnetel, bitterzoet, moerasandoorn) met geknoeiide resten halfverharding (recent aangebracht). De andere kant van pad gaat vrijwel direct over in een (liguster/beuken-)heg en tuin. Plaatselijk grote lisdodde, liesgras en riet in water (tot 1m), geen oeverzone (strakke overgang). Kleine karekiet is als broedvogel niet uit te sluiten.

Na de woningen begint een bredere kade met lange grazige helling (vochtige voedselrijke bodem) tot aan een teensloot. Het grasland zal leefgebied zijn van algemene zoogdieren, m.n. veldmuis. Tussen het pad en de oever ook harig wilgenroosje, riet, lisdodde. Harde golfslag bij voorbijkomende boten.

Smalle kade bij bebouwing.

Kade ten zuiden van bebouwing.

B113_1

Het gaat om een kade in een tuin, deels langs een groot water, deels langs een haaks daarop liggende brede sloot. De slechte beschoeiing bestaat uit paaltjes met verteerde takkenbossen en gronddoek. In de beschoeiing her en der (uit de takkenbossen opgeschoten?) wilgjes. Op de grazige kade staan bomen (es, Italiaanse populier) circa 2,5m van de oever. Een smal strookje langs de oever is gemaaid, maar waarschijnlijk vooral grote brandnetel. In de bocht liggen takkenbossen op de oever. Om de hoek een 5m brede sloot haaks op grote watergang. Daar ook Italiaanse populieren, paardenkastanje en krulwilgen op de kade. Onduidelijk is of deze bomen holtes bevatten. Verderop langs de sloot een bosachtig deel van de tuin (veel schaduw) met ook weer opgeschoten wilgen in de wilgentenen beschoeiing. Op de bodem daar klimop, zevenblad en grote brandnetel. De kade is daar op de kruin mossig met pierig gras en aan beide zijden een begroeiing van schijnaardbei, grote brandnetel, fluitenkruid e.d. Vooral het bosachtige deel is geschikt voor egel, wezel en bosmuis.

Grazige kade met bomen langs breed water.

Brede sloot met kade met Italiaanse populieren en wilgentenen beschoeiing.

Kade in meer bosachtig deel van de tuin.

119_01

Er is nauwelijks sprake van een herkenbare kade. Het gaat om tuinen met slootrand. De oever is beschoeid (0,5m hoog). Twee katwilgen groeien dwars door de beschoeiing richting het water. Verder gras en struiken. Deel oever afgezet met schapenhek. Geschikt voor algemene soorten als bosmuis, gewone pad en algemene broedvogels.

B109_1b

Het betreft grotendeels een leeg bouwperceel met bouwhek. Het gaat om een brede sloot in de bebouwde kom. Aan de korte zijde van het haakse kade eerst betonnen beschoeiing aan beide zijden van een bruggetje, overgaand in gestapelde houten bielzen. Iets verder een lage oever (15 cm) met ronde stam/rondhout als beschoeiing. Om de hoek vanaf tweede bruggetje zicht op kade: nauwelijks verhoogd deel op braakliggend bouwperceel met wat gras, grote brandnetel: een ruige vegetatie. In het water tegen de oever circa 0,5 m brede rietkraag (mogelijk kleine karekiet). Na het bouwperceel liggen tuinen met hoge houten beschoeiing met laurierkershaag erachter volgen huizen met alle eigen oplossingen voor beschoeiing.

Rechts leeg bouwperceel, erachter tuinen.

B219_1b

Twee haaks op elkaar gelegen kades. Langs korte deel een sloot via kroosbalk van grotere watergang afgesloten. Daar niet echt een kade, maar vezelversterkte cementen beschoeiing met erachter een smalle strook met een moestuintje en vrij snel erachter een bedrijfsloods.

Om de hoek dezelfde beschoeiing, erachter grindtegels, appelboompjes en twee schietwilgjes. Ook hier 2,5 m erachter de groene loods. Na de loods een inham waar de kade omheen gaat: aan zuidelijke kant zelfde beschoeiing als bij loods met stoeptegels erachter, andere eigenaar (noordelijk deel) andere beschoeiing (minder hoog), erachter tuin/gazon. Een perceel verder hogere beschoeiing met vlonder boven water, een eik 1,5m van de oever. Een perceel verder takkenbossenbeschoeiing met helofytenzone van grote egelskop, harig wilgenroosje (natuurlijke oever). Nog verder gaashek, krulwilg, berk achter takkenbossen, halfdode Italiaanse populier. Een perceel verder een hardhouten beschoeiing met erachter verharding (Wilbrordusstraat?). Iets verderop drie bootjes tegen oever. Typisch water voor bittervoorn.

412_1

Bij het oostelijk deel op de oever een met klimop begroeid hek. Iets verder een terrasje overstekend over hardhouten beschoeiing 15-20cm boven water. Nog verder een rijkelijk beplante tuin met betonnen brug (oprit). Voorbij de brug staat een oude treurwilg binnen meter van oever (geen zichtbare holtes). De kade is daar volop beplant met siergewassen. Op de hoek staat een schietwilg op een eilandje (slootje eromheen begroeid met

moerashyacint). De tuin is geschikt voor egel, bosmuis en algemene broedvogels. In het water wat gele plomp.

Er is een inschatting gemaakt van de geschiktheid van de op en nabij de kades aanwezige structuren voor bijzondere soorten. Beschouwd zijn met name beschermde soorten en soorten die tot voor kort beschermd waren.

Het plangebied lijkt matig geschikt als landhabitat en voortplantingshabitat voor de op grond van bekende regionale verspreiding te verwachten algemeen voorkomende amfibiesoorten zoals gewone pad, bruine kikker, groene kikker-complex (niet poelkikker) en kleine watersalamander.

Binnen de smalle stroken van het plangebied of direct door de ingrepen beïnvloed gebied zijn geen weidevogels te verwachten. Er is wel een kleine kans op broedsels van algemene water- en rietvogels (bv. wilde eend) en kleine karekiet in rietkragen. Er zijn geen voor steenuil geschikte broedplekken aangetroffen.

Algemene zoogdiersoorten als mol, egel, bosmuis en veldmuis komen hier zeker voor. De aanwezigheid van een populatie noordse woelmuis maakt dat deze soort ook beschouwd moet worden. Op geen van de locaties is echter geschikt habitat (rietland of andere moerasvegetatie) aanwezig. De geconstateerde rietkragen van in water groeiend riet zijn voor de soort niet geschikt. Voor vleermuizen zijn de kades van gering belang. Er zal zeker gefoerageerd worden door de algemene soorten en door watervleermuis en meervleermuis

boven de wateren. Verblijfplaatsen kunnen grotendeels uitgesloten worden, behalve in de locaties B107_1 en 107_2 (boomholtes).

In de watergangen en teensloten bestaat kans op voorkomen van kleine modderkruiper en bittervoorn.

Het voorkomen van de platte schijfhoren in het plangebied kan worden uitgesloten omdat de submerse watervegetatie niet of nauwelijks is ontwikkeld. Beschermde plantensoorten worden nergens verwacht.

Aanwezigheid van de voormalig beschermde soorten gewone vogelmelk, rietorchis en brede orchis valt niet uit te sluiten. Beschermde plantensoorten worden niet verwacht.

3.1.3 Aanwezigheid van soorten

De bevindingen van het veldbezoek (waarnemingen, habitatsgeschiktheidsonderzoek en bronnen) brengen het volgende beeld naar voren: de mogelijkheid is reëel dat binnen het plangebied zich beschermde soorten ophouden. Het betreft dan met name broedvogels, amfibieën en zoogdieren. De aard van de aanwezige structuren maakt het mogelijk dat deze soorten hun leef- en voortplantingsgebied inclusief vaste verblijfplaats hier kunnen hebben. Onderstaande Tabel 1 geeft een overzicht van mogelijk aanwezige soorten.

	vissen	amfibieën	zoogdieren	vleermuizen	vogels
103_2	Ra; Ct	Bb; Rt; Pe; Lv	As; Cr; Te		Ns
118_1	Ra; Ct	Bb; Pe	As; Cr; Te; Ma		Ns
B107_2	Ra; Ct	Bb; Pe	As; Cr; Te	Pp; Pn; Pa; Md	Ns
107_1	Ra; Ct	Bb; Rt; Pe; Lv	As; Cr; Te; Ma	Pp; Pn; Pa; Md	As; Ns
111_1a	Ra; Ct	Bb; Rt; Pe; Lv	As; Cr; Te; Ma		As; Ns
B113_1	Ra; Ct	Bb; Rt; Pe; Lv	As; Cr; Te; Ee; Mn	(Pp; Pn; Pa; Md)?	Ns
119_01	Ra; Ct	Bb; Rt; Pe; Lv	As; Cr; Te; Ee; Ma		Ns
109_1b	Ra; Ct	Bb; Rt; Pe; Lv	As; Cr; Te		As; Ns
B219_1b	Ra; Ct	Bb; Rt; Pe; Lv	As; Cr; Te		Ns
412_1	Ra; Ct	Bb; Rt; Pe; Lv	As; Cr; Te		Ns

Tabel 1. Mogelijk voorkomende soorten.

Verklaring gebruikte afkortingen:

Ra: bittervoorn (*Rhodeus amarus*)

Ct: kleine modderkruiper (*Cobitis taeniata*)

Bb: gewone pad (*Bufo bufo*)

Pe: groene kikker-complex (*Pelophyllax synklepton esculenta*) [non lessonae]

Rt: bruine kikker (*Rana temporaria*)

Lv: kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*)

Ma: veldmuis (*Micrtus arvalis*)

As: bosmuis (*Apodemus sylvaticus*)

Cr: huisspitsmuis (*Crocidura russula*)

Ee: egel (*Erinaceus europaeus*)

Te: mol (*Talpa europaea*)

Mn: wezel (*Mustela nivalis*)

Pp: gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) [vnl. zomerverblijf, paarverblijf]

Pn: ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) [zomer-, paar- en winterverblijf]
Pa: gewone grootoorvleermuis (*Plecotus austriaca*) [zomer- en paarverblijf]
Md: watervleermuis (*Myotis daubentonii*) (zomer- en kraamverblijf]
As: kleine karekiet (*Acrocephalus scirpaceus*)
Ns: niet-jaarrond beschermde algemene vogelsoort

4 Toetsing aan de wet

4.1 Voorgenomen ingreep

Langs de kades dienen er maatregelen getroffen te worden, zodat ze opnieuw voldoen aan de eisen die gesteld worden aan de binnenwaartse stabiliteit. De maatregelen bestaan uit het ophogen van de kruin van de kade met klei en/of het versterken van de kruin met een constructie in het buitentalud, het kappen van bomen en het aanbrengen constructies waarvoor ontgraven wellicht nodig is. Daarbij worden aanwezige structuren (bodem, vegetatie, bomen) mogelijk aangetast.

4.2 Te verwachten effecten en overtredingen van verbodsartikelen

In deze paragraaf worden de mogelijk optredende effecten van de geplande activiteiten getoetst aan de wet. Anders gezegd: het effect van de geplande activiteiten op de eventuele potentie/functie van het projectgebied voor beschermde flora en fauna wordt getoetst.

Effecten van ruimtelijke ingrepen kunnen bestaan uit het verstoren en/of doden van individuen en aantasting van kwaliteit en kwantiteit van leefgebied, isolatie van populaties e.d. Bij een beoordeling dient ook de omgeving betrokken te worden. De effecten zijn te verdelen in directe effecten tijdens de werkzaamheden (kortetermijneffecten) en effecten op de langere termijn door het gebruik.

Effecten op vissen en amfibieën zullen miniem zijn, al is verstoring en incidentele doding van individuen niet geheel uit te sluiten. De te verwachten vissen zijn echter met ingang van de nieuwe Wet Natuurbescherming niet meer beschermd. Voor vissen zijn enkele maatregelen te noemen om te voldoen aan de zorgplicht in het bijzonder voor kleine modderkruipers die zich in tegenstelling tot andere soorten niet in veiligheid stellen maar in de bodem verschuilen.

De te verwachten amfibieën en grondgebonden zoogdieren zijn door het bevoegd gezag vrijgesteld van relevante verbodsartikelen en hiervoor geldt uitsluitende de zorgplicht. In het kader daarvan kunnen enkele maatregelen aangeraden worden.

Wettelijk beschermde soorten worden nauwelijks verwacht en dienen gezocht te worden in zeer algemene broedvogels zoals merel en wilde eend en vleermuizen. Bij vleermuizen kan gedacht worden aan beïnvloeding van vliegroutes en foerageren van watervleermuis en meervleermuis, maar de ingrepen zijn zeer lokaal en relatief gering zodat van een significant effect niet uitgegaan kan worden. Een andere functie is een vaste verblijfplaats in een boomholte. Dit kan spelen op 2 of 3 locaties. In geval de daar aanwezige bomen (met holtes) gekapt dienen te worden kunnen vaste verblijfplaatsen in het geding zijn.

Onder kortetermijneffecten zijn de effecten te scharen die tijdens het aantasten of verwijderen van bestaande structuren op kunnen treden. Versturende ingrepen tijdens het broedseizoen van vogels hebben desastreuze gevolgen voor de zich in het nest bevindende eieren of jongen. De effecten kunnen variëren van vernieling of beschadiging van nesten met verlies van de functionaliteit (art. 3.1 lid 2) tot (in)directe doding (art. 3.1 lid 1). Maatregelen ter voorkoming van verstoring tijdens het broedseizoen zullen daarom nodig zijn. Overtreding van artikel 3.1 vierde lid (opzettelijke verstoring) gaat niet op als de verstoring geen wezenlijke invloed heeft op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort(en). Dat laatste wordt niet verwacht.

Langetermijneffecten worden nauwelijks verwacht, tenzij bomen met holtes gekapt worden en de functie voor vleermuizen niet gecompenseerd kan worden.

Tabel 2 toont een overzicht van soorten, de mogelijke functies van het plangebied voor deze soorten en mogelijke negatieve effecten.

soort(groep)	functie	mogelijk effect
algemene broedvogels	nesten	verstoring vaste verblijfplaats (nest) in kwetsbare periode (broedseizoen)
algemene zoogdieren (mol, veldmuis e.d.)	nest, leefgebied	verstoring van vaste verblijfplaats in kwetsbare periode (voortplanting)
vleermuizen	verblijfplaats	verstoring van vaste verblijfplaats
algemene amfibieën (gewone pad, bruine kikker, groene kikker, kleine watersalamander)	voortplantingsplaats, leefgebied	verstoring van vaste verblijfplaats in kwetsbare periode (voortplantingsseizoen)
vissen	voortplantingsplaats, leefgebied	verstoring

Tabel 2. Mogelijke effecten per soort(groep).

5 Maatregelen

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de maatregelen besproken welke noodzakelijk zijn om de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaatsen te garanderen en zorgvuldig om te gaan met aanwezige beschermde soorten. Tot slot wordt ook ingegaan op de vraag of een ontheffing noodzakelijk is voor het uitvoeren van de verrichtingen.

5.2 Maatregelen

De te verwachten algemene broedvogels zoals watervogels (bv merel en wilde eend) vallen onder de categorie niet-jaarrond beschermde nesten. Een mogelijke maatregel ter voorkoming van overtreding van verbodsartikelen is vermijding van de kwetsbare periodes. Het broedseizoen van de te verwachten soorten loopt van half maart tot half juli. Maatgevend is slechts de daadwerkelijke aanwezigheid van nesten in gebruik. Het preventief ongeschikt maken voor broeden of een ontmoedigingsbeleid voor vestiging is toegestaan. Het vantevoren verwijderen van geschikte structuren om in te broeden is dus raadzaam.

Indien de wens bestaat de werkzaamheden binnen de periode waarin mogelijk broedgevallen aanwezig kunnen zijn uit te voeren, kan dat alleen doorgang hebben indien een deskundige heeft vastgesteld dat op dat moment geen in gebruik zijnd nest aanwezig is. Voor broedende oever- en watervogels dient dan een afstand van minimaal 5 meter tot het nest aangehouden te worden overeenkomstig de gedragscode van de waterschappen en met de werkzaamheden daar te wachten tot oudervogels en jongen geen gebruik meer maken van het nest.

Omdat boomholtes potentieel in gebruik kunnen zijn door vleermuizen en broedvogels dienen de betreffende bomen gespaard te worden en de werkzaamheden buiten de periode te geschieden waarin de holtes in gebruik zijn (om verstoring te voorkómen). Indien de bomen per se dienen te worden gekapt of toch in de gevoelige periode daar gewerkt moet worden, zal uit nader onderzoek moeten blijken dat er zich geen beschermde soorten in bevinden.

Bij 'massa breedsters' als bruine kikker en gewone pad kunnen in het voorjaar concentraties van eieren en larven aangetroffen worden in het water. Bij constatering van concentraties van eieren (eiklumpen en eisenoren) en larven van amfibieën in het water (hier te verwachten in de periode eind maart en april) dienen deze voorzichtig te worden verplaatst tot buiten de gevarenzone.

Het uitvoeren van specifieke maatregelen ter voorkoming van verstoring van algemene zoogdiersoorten als veldmuis e.d. (zoals vergraven van bodem met mogelijke hopen), wordt niet als reëel of in verhouding staand tot het belang en omvang van de ingreep gezien.

Als de bodem van een watergang vergraven wordt, dient de bovenste laag eerst verwijderd te worden en op land uitgespreid te worden zodat exemplaren van kleine modderkruiper met de hand gered kunnen worden. Hiervoor wordt gewoonlijk naast de machinist een tweede persoon ingezet. De dieren worden met de hand of een klein netje geschept en tijdelijk in een container met water verzameld en binnen een redelijke termijn uitgezet in ongestoord water. Van de overige vissoorten wordt verwacht dat deze zich na de eerste beroering van het water zelf in veiligheid kunnen brengen.

De zorgplicht houdt in dat werkzaamheden die nadelige gevolgen hebben in beginsel achterwege gelaten worden of, indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, maatregelen genomen worden om schade zoveel mogelijk te voorkómen. Het bevoegd gezag heeft in geval van onzorgvuldig handelen de mogelijkheid om handhavend op te treden door een last onder dwangsom of last onder bestuursdwang op te leggen waardoor de werkzaamheden kunnen worden stil gelegd. Het is aan de opdracht verlenende

en/of uitvoerende partij om te beslissen of de voorgestelde maatregel in redelijkheid kan worden geveerd en of optreden van het bevoegd gezag geriskeerd wordt. Tot voor kort was deze werkwijze van redden van individuen gebruikelijk onder de bescherming van de Flora- en faunawet.

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden tegen beter weten in onverhoopt toch vogelnesten tegengekomen worden, dienen de werkzaamheden direct gestopt te worden en verdient het aanbeveling een ter zake kundige oftewel een ecologisch adviseur te betrekken bij de beoordeling of er effecten optreden en hoe hier mee om te gaan.

5.3 Ontheffing en aanvullend onderzoek

Bij inachtneming van de voorgestelde maatregelen zijn voor de voorgenomen werkzaamheden volgens voorliggend plan geen effecten te verwachten op de functionaliteit van vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde soorten. Er is dan geen aanvullend onderzoek en geen ontheffing voor nodig.

Indien holtebevattende bomen gekapt dienen te worden, is nader onderzoek naar vleermuizen nodig. Indien vleermuizen worden aangetoond, is een ontheffing nodig.

6 Conclusies

Ten behoeve van geplande activiteiten in het plangebied is een quickscan uitgevoerd naar onder de Wet Natuurbescherming beschermde flora en fauna.

Op basis van de quickscan kunnen effecten op beschermde soorten niet worden uitgesloten. Geconcludeerd wordt, dat problemen gerelateerd aan deze wet zich mogelijk voor kunnen doen bij het zonder meer ten uitvoer brengen van geplande activiteiten, maar dat deze zich beperken tot de kleine kans op verstoring van broedgevallen van algemene broedvogels zoals wilde eend, voortplantingsplaatsen van amfibieën en kleine modderkruipers.

Voor de aangetoonde of aannemelijk gemaakte soorten zijn de volgende maatregelen te nemen om overtreding van de wet te voorkomen of te voldoen aan de zorgplicht (zie ook 5.2):

- Graaf- en inrichtingswerkzaamheden vinden plaats in de periode tussen 15 juli en 15 maart i.v.m. broedvogels en amfibieën;
- Vernietiging van potentieel broedbiotoop buiten de hierboven aangegeven periode, dus in de indicatieve broedperiode, kan uitgevoerd worden indien er geen functionele nesten van vogels aanwezig zijn. Dit kan een ter zake kundige vaststellen;
- Omdat boomholtes potentieel in gebruik kunnen zijn door vleermuizen en broedvogels dienen de betreffende bomen gespaard te worden en de werkzaamheden buiten de periode te geschieden waarin de holtes in gebruik zijn (om verstoring te voorkómen). Indien de bomen per se dienen te worden gekapt of toch in de gevoelige periode daar gewerkt moet worden, zal uit nader onderzoek door een ter zake kundige (ecoloog) moeten blijken dat er zich geen beschermde soorten in bevinden.
- Concentraties van eieren van amfibieën kunnen in de hierboven genoemde periode aangetroffen worden. Deze dienen voorzichtig verplaatst te worden tot buiten de gevarenzone. Dit wordt bij voorkeur door een ter zake kundige uitgevoerd;
- Kleine modderkruipers dienen handmatig gered te worden uit de op de oever uitgespreide bagger;
- Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden tegen beter weten in onverhoopt toch beschermde dieren tegengekomen worden, dienen de werkzaamheden direct gestopt te worden en verdient het aanbeveling een ter zake kundige oftewel een ecologisch adviseur te betrekken bij de beoordeling of er effecten optreden.

Bovenstaande maatregelen (uitgewerkt en onderbouwd in Hoofdstuk 5) dienen beschouwd te worden als dwingende voorwaarden waaraan alle partijen zich dienen te conformeren.

Voor geen van de trajecten is een ontheffing nodig, mits gehouden wordt aan de genoemde maatregelen.

7 Bronnen

Creemers, C.M., & Van Delft, J.C.W. (2009): De amfibieën en reptielen van Nederland. Stichting RAVON, Nijmegen.

Gedragcode Flora en faunawet voor waterschappen. 2011 (nog geldig onder nieuwe wet)

Mostert, K. & J. Willemsen (2008): Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008.